

ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙ ЯК СТРАТЕГІЯ КИТАЙСЬКИХ КОРПОРАЦІЙ НА ГЛОБАЛЬНИХ РИНКАХ

Юшко І.О., здобувач

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Анотація. Стаття призначена визначенню ролі фінансування інновацій як інструменту розширення присутності китайських корпорацій на глобальних ринках. Аналіз китайського корпоративного сектора показав успішну реалізацію своєї зовнішньо-економічної стратегії, де одним з важливих механізмів для забезпечення реалізації цілей, щоб розширити свій вплив на світових ринках, яка виступає диверсифікація фінансування інноваційної діяльності. Завдяки інноваційній діяльності китайських корпорацій питома вага високотехнологічної продукції в загальному обсязі експорту зросла, Китай має лідируючі позиції на світовому ринку ІТ-продуктів. Проведене дослідження дозволило стверджувати, що стратегія китайських корпорацій на світових ринках значною мірою забезпечується фінансуванням ними інноваційної діяльності.

Ключові слова: Китай, корпорації, експансіоністські стратегії, НДДКР, інновації, глобальні ринки.

Аннотация. Статья предназначена определению роли финансирования инноваций как инструмента расширения присутствия китайских корпораций на глобальных рынках. Анализ китайского корпоративного сектора показал успешную реализацию своей внешнеэкономической стратегии, где одним из важных механизмов для обеспечения реализации целей, чтобы расширить свое влияние на мировых рынках, которая выступает диверсификация финансирования инновационной деятельности. Благодаря инновационной деятельности китайских корпораций удельный вес высокотехнологичной продукции в общем объеме экспорта возросла, Китай лидирующие позиции на мировом рынке ИТ-продуктов. Проведенное исследование позволило утверждать, что стратегия китайских корпораций на мировых рынках в значительной мере обеспечивается финансированием ними инновационной деятельности.

Ключевые слова: Китай, корпорации, экспансионистские стратегии, НИОКР, инновации, глобальные рынки.

Annotation. The purpose of the article is to identify the role of financing of innovation as component expansion of Chinese' corporations in the global markets.

This article is intended definition of the role of innovation as a tool for financing increased presence of Chinese corporations in global markets. Analysis of the Chinese corporate sector showed the successful implementation of its international business strategy, where one of the important mechanisms for achieving the goals to expand in international markets, serving diversification of funding innovation. Thanks to the innovation of Chinese corporations proportion of high-tech products in total exports has increased, China has a leading position in the global market IT products. The research allowed to argue that the strategy of Chinese corporations in world markets largely provided by financing their innovation activities.

Key words: China, the corporate, expansionist strategy, R&D, innovation, global markets.

Постановка проблеми. У рамках реалізації національної стратегії розвитку Китай протягом останніх років щорічно збільшує витрати на інновації, і ця тенденція зберігалася навіть у період світової економічної кризи. Валові витрати Китайської Народної Республіки (КНР) на дослідження і розробки (НДДКР) перевищують аналогічний показник Японії та багатьох інших розвинених країн. У 2013 році такі витрати КНР сягнули 220,2 млрд дол. США, що склало 14,7% світових витрат на НДДКР та 1,7% від ВВП [1, 2]. Дослідження фінансування інноваційної складової зовнішньо-економічної стратегії китайських корпорацій на глобальних ринках є актуальним і важливим завданням з теоретичної та науково-практичної точок зору.

Аналіз останніх досліджень. Дослідженню інноваційної складової розвитку китайської економіки присвячені роботи багатьох авторів, у тому числі Л. Гальперіної [3], З. Марценюк [4], Лі Лань та ін. [5], L. Xielin [6], Lv. Ping [6], Tie Pen [6], Zh. Tingting [6], J. Mingjue [6], D. Hongyi [6], Meri T. [7], L. Winters [8], Шень Чжиюй [9] та інші. Разом з тим, особливості виявлення ролі фінансування

інноваційної складової у стратегії зовнішньо-економічної експансії китайських корпорацій на глобальних ринках потребують подальшого дослідження.

Мета і методика дослідження. Основною метою статті є виявлення ролі фінансування інновацій у стратегії китайських корпорацій на глобальних ринках.

Методи дослідження включають в себе систематичний і порівняльний аналіз наукової літератури та статистичної інформації.

Результати досліджень. На сучасному етапі розвитку в КНР, як і у більшості економічно розвинених країн основна частка фінансування інновацій припадає на ТНК. Підвищення ролі ТНК в інноваційному розвитку Китаю обумовлено посиленням процесу інтернаціоналізації, що сприяє посиленню співпраці та активізації обміну у сфері розробки та впровадження передових технологій. За останнє десятиліття біля десяти найбільших високотехнологічних ТНК КНР відкрили понад 60 центрів НДДКР в різних країнах світу. Про пріоритетність науково-дослідної та інноваційної діяльності в стратегіях розвитку провідних компаній КНР свідчать значні щорічні витрати в цьому напрямку.

Однією з ТНК, яка витрачає найбільше коштів на науково-дослідні роботи є компанія Huawei Technologies. Слід відмітити, що корпорація Huawei Technologies є світовим лідером з постачання телекомунікаційних мереж нового покоління, зараз вона обслуговує 45 з 50 провідних світових операторів, чисельність її користувачів по всьому світу сягає мільярду. Компанія надає інноваційні продукти, послуги та рішення, що розробляються за технічними умовами замовника. В даній корпорації кількість працівників становить біля 110 тис. осіб, 46 % з яких зайняті НДДКР. Окрім дослідницьких центрів в Китаї (Пекін, Шанхай, Нанкін, Шеньжень, Ханчжоу і Ченьду), корпорація має центри НДДКР в Бангалорі (Індія), «Кремнієвій долині» і Далласі (США), Стокгольмі (Швеція), Москві (Росія), що підтверджує її експансіоністські амбіції [10].

Другий за розмірами китайський виробник телекомунікаційного устаткування і мобільних телефонів – корпорація ZTE на НДДКР витрачає більше 11% свого доходу (рис 1). ZTE займається розробкою та і виробленням телекомунікаційного обладнання для PSTN та оптичних мереж, мереж мобільного зв'язку та передачі даних, інтелектуальних мереж та мереж наступного покоління. Про важливість інноваційної складової для успішної реалізації експансіоністської стратегії ZTE свідчать відкриття 13 власних науково-дослідних центрів в Китаї, США, Швеції та Кореї. Компанія має партнерські відносини з великими міжнародними компаніями, такими як: Intel, Microsoft, IBM, Alcatel, Qualcomm, Analog Devices, Accenture, Texas Instruments, Freescale, Agere Systems, і ADI [11].

Більше одного мільярда дол. США на НДДКР витрачають також китайські компанії: PetroChina, China Railway Construction (витрати на НДДКР склали відповідно 0,8 та 2,1 % від доходів). Для порівняння, німецькі компанії Volkswagen, Daimler, Siemens, Robert Bosch та Bayer в цей період на науково-дослідні роботи витратили відповідно 5,0, 5,6, 8,1, 9,2 % своїх доходів. Науково-дослідницька стаття затрат відомої фінської корпорації Nokia склала 11,6%, французької Sanofi – 13,6 %, англійських GlaxoSmithKline та AstraZeneca відповідно 13,2 та 12,9 % [1, с. 29–31].

Про міцні позиції на глобальних ринках інновацій китайських корпорацій свідчать дані міжнародних рейтингів. За рейтингом інноваційних компаній світу Forbes, автори якого, окрім зростання обсягів продаж та середньої доходності компаній за останні п'ять років, розраховують показник «інноваційна премія», яка є різницею між ринковою капіталізацією та вартістю активів та базується на очікуваннях віддачі від інновацій (запуску нових продуктів, виходу на нові ринки тощо). У 2013 році до рейтингової таблиці інноваційних компаній світу Forbes включено 100 компаній світу з них 5 китайських компаній [12] (табл. 1).

Значним кроком у стимулюванні розвитку НДДКР в КНР стало створення національної системи акредитації інноваційної продукції вітчизняного виробництва [14], де сформульовані принципи, умови, процедури та вимоги. Також за планом розвитку науки і технологій КНР до 2020 року вирішальна роль у розвитку інноваційної системи відводиться бізнес середовищу, яке має стати основним замовником продукції у сфері нових технологій. При цьому значну роль у розвитку технологічного бізнесу ще від 1980-х рр. відіграють науко-технічні індустріальні парки і бізнес-інкубатори, у яких зареєстровано біля 80 тис. фірм [6]. За останні два десятиліття частка високотехнологічного виробництва КНР на глобальному ринку збільшилась вчетверо. Зростання відбуваються практично за всіма товарними позиціями, що включені до групи передових технологій.

Таблиця 1

Компанії КНР, що увійшли до ТОП-100 інноваційних компаній світу у 2013 році за рейтингом Forbes

Позиція в рейтингу	Компанія	Річне зростання продажів, %	Річне зростання доходів, %	Інноваційна премія, %
6	Baidu	44,6	32,8	60,6
11	Henan Shuanghui Investment & Development	5,2	16,8	48,0
18	Tencent Holdings	52,8	39,6	40,7
46	Kweichow Moutai	45,8	8,9	30,9
64	China Oilfield Services	15,5	12,4	25,4

Джерело: [12; 13].

Частка експорту високотехнологічної продукції КНР в загальному експорті наближається до 30%. Лише з 1997 по 2012 роки середньорічні темпи зростання обсягу високотехнологічного експорту Китаю склали 175,1%, тоді як у розвинених країнах світу це зростання склало від 0,4% до 11,4%, за даними [15] та [16].

Завдяки інноваційній активності китайські компанії-гіганти вже давно зайняли лідируючі позиції на глобальному ринку ІТ-продукції. На сьогоднішній день корпорації КНР забезпечують телекомунікаційним обладнанням понад 160 країн. Наприклад, продукти Huawei та ZTE використовуються в мережах стандартів UMTS LTE найбільших світових операторів.

Аналітичні компанії IDC та Gartner, що протягом останніх років здійснюють аналіз глобального ринку телефонів та смартфонів в розрізі виробників в десятку лідерів включають згадані китайські корпорації [18; 19]. Окрім Huawei Technologies та ZTE до десятки лідерів за дослідженням Gartner входять ще два китайських виробники – TCL та Lenovo. Розмір їх сегментів на глобальному ринку мобільних телефонів в сумі складає 11,4%. Таке захоплення глобального ринку телефонії китайськими виробниками є яскравим свідченням реалізації їх експансіоністських стратегій на інноваційній основі.

Слід відмітити, що китайська корпорація TCL є також одним з найбільших підприємств Китаю, що окрім мобільних телефонів, виробляє споживчу електроніку та побутові електроприлади. В основі стратегії корпорації TCL лежать три генеральних напрямки: по-перше, подальше посилення довіри до власної торгової марки і підтримання лояльності клієнтів, по-друге, впровадження креативної та інноваційної продукції для більш повного задоволення потреб клієнтів, по-третє, збільшення сегменту на глобальних ринках [21].

Відома в усьому світі компанія Lenovo Group Limited, окрім лідерства на глобальному ринку мобільних телефонів, у 2012 року ввійшла в п'ятірку найбільших світових виробників персональних комп'ютерів. За дослідженнями IDC на її долю приходить 14,7 % глобального ринку [22]. Компанія реалізує експансіоністську стратегію, збільшуючи свою присутність на глобальних ринках, скуповуючи та поглинаючи закордонні підприємства (зокрема, у 2011 році Lenovo придбала німецьку компанію Medion, що займає лідируючі позиції в сегментах ПК, мультимедійних пристроїв, мобільних комунікаційних сервісів і споживчої електроніки в Західній Європі; у 2014 році укладені угоди з корпорацією IBM про розширення альянсу та про купівлю підрозділу Google – Motorola Mobility) [23].

Висновки та пропозиції. Фінансування китайської науково-дослідної та інноваційної сфери відбувається як за рахунок державних витрат, так і приватного сектору. Сьогодні основний внесок у зростання частки НДДКР у ВВП здійснюють китайські корпорації, багато з яких здійснюють зовнішньоекономічну експансію.

Список використаних джерел

1. The Global R&D Funding Forecast 2013, Battelle [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.battelle.org/aboutus/rd/2013.pdf>
2. Website of the World Bank - available at: <http://data.worldbank.org/indicator>
3. Гальперіна Л. П. Стратегічні напрями торовельно-економічних відносин України з Китаєм / Л. П. Гальперіна, А. В. Шаповал // Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право): Науковий журнал. – К.: НАУ, 2013. – № 4. – С.31–35.

4. Марценюк З. Р. Механізм побудови конкурентоспроможних національних інноваційних систем Китаю та Індії // Економічний часопис. №1–2. 2012. – С.15–17.
5. The strategic choice of Chinese entrepreneurs / [, 2, с. 449–466. – Пер. изд. : Стратегічний вибір китайських підприємців / голов. ред. Лі Лань. – Пекін, 2011. – № 12. – С. 449–466.
6. Xielin L. China's Innovation System in Transition – BRICS National Innovation Systems // Comparative and Summary Report on BRICKS National Innovation Systems/ L. Xielin , Lv. Ping, Tie Pen, Zh. Tingting, J. Mingjue, D. Hongyi, [Electronic resource]. RedeSist – Economics Institute, Federal University of Rio de Janeiro, Brasil, 2009. – 206 p.
7. Meri T. China passes the EU in High-tech exports // Eurostat Statistic in focus. – 2009. – № 25. – P. 1–7.
8. Winters L. A. Dancing with Giants: China, India, and the Global Economy / L. A. Winters, Sh. Yusuf. – Washington : IBRD and the World Bank, 2007. – 272 p.
9. 中国特色自主创新道路研究——国情判断、道路选择与制度变革 [Text] = Research on the road of innovation with Chinese characteristics / 沈志渔 等著. – [北京] : 经济管理出版社, [2011]. – 160 页 : 图, 表. – (创新管理与政策前沿系列).– Пер. изд. : Шлях самостійних інновацій з китайськими особливостями: оцінка стану справ у країні, вибір шляху розвитку і структурні перетворення / Шень Чжуйюй [та ін.]. – Пекін, 2011.
10. Офіційний сайт корпорації Huawei Technologies. Заголовок з екрану: «Corporate Information». [Electronic resource]. – Access mode : <http://consumer.huawei.com/en/>
11. ZTE Corporation and ZTE Россия [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.zte.ru/cases/> Заголовок з екрану:
12. Офіційний сайт Forbes. [Electronic resource]. – Access mode : www.forbes.com/global00/#page:1_sort:0_direction:asc_search:_filter:Construction%20Services_filter:China_filter:All%20states
13. Офіційний сайт Forbes. [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.forbes.com/sites/liyanchen/2014/05/07/the-worlds-largest-companies-china-takes-over-the-top-three-spots/>
14. Актуальные вопросы и организационно-правовые основы международного сотрудничества в сфере высоких технологий // Материалы VIII Международной научно-практической конференции – К.: ГП «Укртехинформ», 2013. – 259 с.
15. The Global Innovation Index 2013. [Electronic resource]. – Access mode : http://www.wipo.int/export/sites/www/freepublications/en/economics/gii/gii_2013.pdf
16. World Bank Search. [Electronic resource]. – Access mode : search.worldbank.org.
17. Офіційний сайт National Bureau of Statistic of China [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.stats.gov.cn/english/statisticaldata/yearlydata/>
18. Офіційний сайт World Bank Search. [Electronic resource]. – Access mode : search.worldbank.org.
19. Офіційний сайт «Worldwide Smartphone Shipments Top One Billion Units for the First Time, According to IDC» - Worldwide Smartphone Shipments Top One Billion Units for the First Time, According to IDC. [Electronic resource]. – Access mode : <http://idcukraine.com/ru/>
20. Офіційний сайт «Gartner Says Annual Smartphone Sales Surpassed Sales of Feature Phones for the First Time in 2013». [Electronic resource]. – Access mode : www.gartner.com/newsroom/id/2665715
21. Офіційний сайт корпорації TCL. [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.tcl.com
22. Central and Eastern Europe Cloud and Hosting Services Market 2012 Analysis and 2013–2017 Forecast. [Electronic resource]. – Access mode : <http://idcukraine.com/ru/research/published-reports/52474-central-and-eastern-europe-cloud-and-hosting-services-market-2012-analysis-and-2013-2017-forecast>
23. Офіційний сайт Lenovo. «О компании Lenovo». [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.lenovo.com/lenovo/ru/ru/industry-analyst-reports.shtml>

References

1. The Global R&D Funding Forecast 2013, Battelle [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.battelle.org/aboutus/rd/2013.pdf>

2. Website of the World Bank - available at: <http://data.worldbank.org/indicator>
3. Galperina L. P. (2013). Stratehichni napryamy torovel'no-ekonomichnykh vidnosyn Ukrainy z Kytayem / L. P. Galperina, A. V. Shapoval // Stratehiya rozvytku Ukrainy (ekonomika, sotsiologiya, pravo): Naukovyy zhurnal. – K.: NAU, 2013. – № 4. – S.31-35.
4. Martsenyuk Z. R. (2012). Mekhanizm pobudovy konkurentospromozhnykh natsional'nykh innovatsiynykh system Kytayu ta Indiyi. Ekonomichnyy chasopys, NO.1–2, pp.15–17.
5. The strategic choice of Chinese entrepreneurs (2011). Li Lan, ed., №12, pp. 449–466
6. Xielin L. et al. (2009) China's Innovation System in Transition – BRICS National Innovation Systems. Comparative and Summary Report on BRICKS National Innovation Systems/ L. Xielin , Lv. Ping, Tie Pen, Zh. Tingting, J. Mingjue, D. Hongyi, [Electronic resource]. RedeSist – Economics Institute, Federal University of Rio de Janeiro, Brasil, 206 p.
7. Meri T. (2009) China passes the EU in High-tech exports. Eurostat Statistic in focus. № 25, pp. 1–7.
8. Winters L. A. (2007) Dancing with Giants: China, India, and the Global Economy / L. A. Winters, Sh. Yusuf. – Washington : IBRD and the World Bank, 2007. – 272 p.
9. 中国特色自主创新道路研究——国情判断、道路选择与制度变革 [Text] = Research on the road of innovation with Chinese characteristics / 沈志渔 等著. – [北京] : 经济管理出版社, [2011]. – 160 页 : 图, 表. – (创新管理与政策前沿系列).– Per. yzd. : Shlyakh samostiynykh innovatsiy z kytays'kymy osoblyvostyamy: otsinka stanu sprav u krayini, vybir shlyakhu rozvytku i strukturni peretvorenniya / Shen' Chzhyyuy [ta in.]. – Pekin, 2011.
10. Ofitsiyny sayt korporatsiyi Huawei Technologies. «Corporate Information» [Electronic resource], available at: <http://consumer.huawei.com/en/>
11. Zaholovok z ekranu: «ZTE Corporation and ZTE Rossiya». [Electronic resource]. available at: <http://www.zte.ru/cases/>
12. Forbes. [Electronic resource]. available at: www.forbes.com/global00/#page:1_sort:0_direction:asc_search:_filter:Construction%20Services_filter:China_filter:All%20states
13. Forbes. [Electronic resource], available at: <http://www.forbes.com/sites/liyanchen/2014/05/07/the-worlds-largest-companies-china-takes-over-the-top-three-spots/>
14. Aktualnye voprosy u orhanyzatsyonno-pravovyje osnovy mezhdunarodnoho sotrudnychestva v sfere vysokyykh tekhnolohyy (2013). Materyaly VIII Mezhdunarodnoy nauchno-praktycheskoy konferentsyy, K.: HP «Ukrtekhinform», pp. 259.
15. The Global Innovation Index 2013. [Electronic resource]. available at: http://www.wipo.int/export/sites/www/freepublications/en/economics/gii/gii_2013.pdf
16. World Bank Search. [Electronic resource]. available at: search.worldbank.org.
17. Website of the National Bureau of Statistic of China [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.stats.gov.cn/english/statisticaldata/yearlydata/>
18. Website of the World Bank Search. [Electronic resource]. available at: search.worldbank.org.
19. Ofitsiyny website of the «Worldwide Smartphone Shipments Top One Billion Units for the First Time, According to IDC» - Worldwide Smartphone Shipments Top One Billion Units for the First Time, According to IDC. [Electronic resource]. available at: <http://idcukraine.com/ru/>
20. Website of the «Gartner Says Annual Smartphone Sales Surpassed Sales of Feature Phones for the First Time in 2013». [Electronic resource], available at: www.gartner.com/newsroom/id/2665715
21. Website of the korporatsiyi TCL. [Electronic resource]. – Access mode : www.tcl.com
22. Central and Eastern Europe Cloud and Hosting Services Market 2012 Analysis and 2013–2017 Forecast. [Electronic resource]. available at: <http://idcukraine.com/ru/research/published-reports/52474-central-and-eastern-europe-cloud-and-hosting-services-market-2012-analysis-and-2013-2017-forecast>
23. website of the Lenovo. «O kompanyyi Lenovo». [Electronic resource]. available at: <http://www.lenovo.com/lenovo/ru/ru/industry-analyst-reports.shtml>